

86,3
X 935

01

УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ РЕЛІГІЄЗНАВЦІВ
УПРАВЛІННЯ У СПРАВАХ НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ, МІГРАЦІЇ ТА
РЕЛІГІЙ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ
ТЕРНОПІЛЬСЬКА ДЕРЖАВНА МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ
ім. І.ГОРБАЧЕВСЬКОГО
ВІДДІЛЕННЯ РЕЛІГІЄЗНАВСТВА ІНСТИТУТУ ФІЛОСОФІЇ
ім. Г.СКОВОРОДИ НАН УКРАЇНИ
КРЕМЕНЕЦЬКЕ ДЕРЖАВНЕ МЕДИЧНЕ УЧИЛИЩЕ
ім. А.РІЧИНСЬКОГО

ay

Християнство і особа

(Науковий збірник)

228728

БІБЛІОТЕКА
Тернопільської Державної
медичної академії

Київ – Тернопіль
Тернопіль
“Укрмедкнига”
2000

Проф. ОЛЕКСАНДР КУЗЬМІНЕЦЬ
Національна академія внутрішніх
справ України, м. Київ

К.і.н. ВАСИЛЬ УХАЧ
Державна медична академія
ім. І.Горбачевського, м.Тернопіль

ВПЛИВ ІДЕЙ ХРИСТІЯНСТВА НА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОЇ ОСОБИ У ВИЗВОЛЬНОМУ РУСІ 30-50—Х РОКІВ ХХ СТОЛІТТЯ

1. Становлення християнства в Україні, поряд із зростанням і поширенням письменства і освіти, живопису, музики, монументального будівництва та інших видів мистецтва, сприяло і визнанню давньоукраїнської держави в тогочасному світі, стало її офіційною релігією. Ідеї християнства, що поширювалися на українській землі, витворили той незнищенний, колосальний фундамент духовності нації, який формував її обличчя, боронив перед чужинцями протягом віків. Інтегруюча функція християнства сприяла знищенню монголо-татарського іга, а згодом і краху комуністичного режиму, була одним з головних чинників боротьби українського народу проти окупаційних режимів в ХХ столітті, зокрема, 30-50-х роках.

2. Генеза українського націоналізму спиралася на соціальне та філософсько-психологічне підґрунтя. Розвиток українського національного руху в ХІХ столітті відбувався на тлі активізації європейських національних рухів і практично співпадав з ними за часом та провідними ідеями. Український національний рух психологічно підготував появу націоналістичної течії. Вплив західноєвропейської філософської школи, специфіка соціально-економічного і політичного розвитку західно-українських земель, поразка української революції 1917-1920 років, розвиток післявоєнної Європи, перемога і зміцнення більшовизму зумовили появу теоретичної концепції націоналізму, що виник у 1920-х роках спершу як духовний фермент молодшого покоління, як протест на упадок української державності та шукання нових доріг у повоєнній дійсності.

3. Утворена в 1929 році Організація Українських Націоналістів (ОУН) становила стрижень націоналістичного руху, який, проте, був ширший за неї, охопивши велике коло однодумців і прихильників. Сформулювавши свої основні ідеї (ідею нації, визвольну ідею (Само-стійна Соборна Українська Держава як мето ОУН), соборницьку ідею та інші), ОУН поставила завдання необхідності української революції в духовно-культурному, внутрішньо-суспільному та зовнішньо-політичному значенні, оскільки тільки духовно суцільна й самостійна нація спроможна перемагати.

4. Питання національного визволення і розбудови Української держави поставили перед націоналістичним рухом завдання, з одного боку, чітко зарепрезентувати свою позицію по відношенню до ролі й місця національної церкви, релігії у визвольному русі, з другого – у використанні ідейного, морального потенціалу християнства у вихованні молодого покоління, яке становило основу організаційної сітки руху і практично мало реалізовувати поставлені організацією завдання. Цим і пояснюється жваве обговорення і формування позиції організації її ідеологічним сектором (реферантурою – В.У.) з питань впливу ідей християнства на виховання патріота-борця за власну державу, проблеми взаємовідносин церкви і держави; світської людини і релігії, майбутнього української церкви тощо.

5. У своїх програмових документах, що разом з організацією проходили закономірний еволюційний розвиток, вдосконалення, виходячи з тодішніх життєвих реалій, ОУН підкреслювала, що майбутня Українська держава стоятиме на становищі "повної волі релігійної совісті", проводитиме політику співпраці з українським духовенством різних культів у справі морального виховання нації, стоятиме на позиції автокефалії української церкви з метою створення в майбутньому соборної української церкви. ОУН неодноразово наголошувала, що ідеї християнства є потужним джерелом у творенні національних звичаїв і моральності, впливають на розвиток національної та культурної свідомості народу і сприяють поглибленню та усталенню національної самобутності.

6. Ідеї християнства слугували важливим чинником і для національної консолідації. Це пояснювалося позицією організації, що національна церква можлива тільки в національній державі. Водночас, поневолення нації має своїм наслідком і релігійно-церковне роз'єднання, що є негативним моментом у духовному вихованні народу.

7. Наука церкви допускалася до співпраці з державою задля морально-патріотичного виховання, насамперед, молоді, звідси обов'язковість релігійного навчання шкільної дітвори (1).

8. Таким чином, ідеали християнства, на нашу думку, виступали ключовим чинником у напрацюванні ідеологічних святинь українського націоналізму ("Приречення (присяга) члена ОУН", "Декалог" (десять заповідей українського націоналіста, автор – Степан Ленкавський), "44 правила життя українського націоналіста" автор – Зенон Коссак та інші), що було продовженням намагання в ідеологічно-світогляднім відтинку праці членів націоналістичного руху створити систему зобов'язуючих моральних законів, які б допомагали виховувати кадри високоідейних, працьовитих, жертвних і активно наставлених до життя борців за інтереси Української нації. "Прирікаю і зобов'язуюся перед Богом, перед українським народом – перед власним сумлінням як член Революційної ОУН – все і всюди працювати й боротися за Українську Самостійну Соборну Державу, за здійснення ідей і Програм ОУН, для добра й величі України, українського народу, людини, а через це – для добра всього людства... Так мені, Боже, допоможи (2). "12...Знай, що найкраще віддаси Богові почесть через Націю та в ім'я Нації чинною (дієвою, - В.У.) любов'ю до України, суворою практичною мораллю борця та творця вільного державного життя", "33. Будь скромний і шляхитний, але знай, що значить слабкість і покора, 35. Не завидуй нікому. Приймай те, що здобудеш власною працею і вартістю, 44. Що робиш, роби совісно і так, якби воно мало остатися вічно й мало стати останнім і найкращим свідомством про тебе" (3).

Література

1. Духовне життя нації та його організація // Політична програма й устрій ОУН. – Б.у.п., 1940. – С. 39; Центральний державний архів вищих органів управління України (ЦДА ВО України), ф. 3833, оп. 2, спр. 9, арк. 21 зв.).
2. Приречення (присяга) члена Оун.
3. 44 правила життя українського націоналіста.